

חלקי בקהילתי

יהי חלקי עמהם

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א | ראש ישיבת דרך ה' - חלקי בקהילתי

הכותל המערבי - נחמתנו בעניינו

הנביא ישעיהו מבטיח בנבואתו: "שִׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אֹהֲבֶיהָ, שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמְּתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ". יש לתמוה על איזה זמן מדבר הנביא. על ההווה: "שישו" איתה ממש? עכשיו, או על העתיד: "כל המתאבלים עליה". אם בעתיד, לכאורה צריך לומר: "שישו איתה ממש, כל המתאבלים עליה?"

יסוד נפלא נמצא בדברי החתם סופר - בשם רבי משה אלמושנינו: 'שעת האבל הוא שעת השמחה'. בשעה שאדם מתאבל על ירושלים - הוא יכול במקביל להתמלא שמחה, כי אלמלא עתידה ירושלים לחזור ולהיבנות, לא היה האבל מדאיב את נפשותינו, והצער היה מתמעט ונשכח מלב כגזירה על המת שישתכח מהלב. זו אפוא כוונת הנביא. גם בתקופת החורבן, יכולים האבלים לשוב עם ירושלים ממש, משום שהם מרגישים בתוך אבלם - שירושלים עתידה להיבנות.

דברים אלו מתאימים לדבריו של החתם סופר בדרשותיו לחודש אב, על דברי חז"ל במסכת תענית: 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה', שדייקו חז"ל בלשונם ולא התנסחו בלשון עתיד - 'המתאבל על ירושלים' יזכה לראות בשמחתה', אלא שכבר עכשיו - בשעת אבול - הוא זוכה לראות בשמחת ירושלים. מפני שהצער על ירושלים כשלעצמו הוא דבר פלא, לאחר כאלפיים שנות גלות, במהלכן נשכחו מעמנו כל הטובות שהיו בזמן הבית. ולמרות שדרך העולם שאבילות משתכחת, אבילות המקדש וירושלים 'חיה' וקיימת אצל רבים וטובים המתאבלים על ירושלים.

הבניין של המקדש חרב לדאבונו, אבל רוחו של חיה וקיימת. שואבת את כוחה מבית המקדש הבנייני בשמיים, כלשונו של החת"ס: 'בעל כורחנו צריך לומר שירושלים ובית המקדש בניו ומשוכלל למעלה ורק מאתנו הוא נאבד ולכן יש תקווה'.

הכותל המערבי - 'ראש אמונה'

בדברים אלו טמון עומק נפלא נוסף. גם בחורבנו, מעניק לנו המקדש השראה ורוחנית, ולא רק מפני אמונתנו

ותקוותנו שהוא עתיד להיבנות. מקור לכך הוא ברמב"ם: 'קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה, הרי הוא אומר: 'והשימתי את מקדשכם' ואמרו חכמים 'אע"פ ששוממים בקדושתן הן עומדים'. בדברים אלו למדנו על מציאותה של השכינה במקום המקדש גם כיום. זו איננה מציאות ערטילאית, אלא מקור ממשי של השפעה רוחנית - היוצאת גם כיום ממקום הקודש והמקדש ומשפיעה קדושה על העולם. היא הנותנת את התקווה והנחמה בכל שנות גלותנו, לכל יהודי העולם בכלל ולאילו המתאבלים על ירושלים בפרט.

הכותל המערבי

צילום: ברוך יערי - נשמת ירושלים

מציאותה של השכינה במקום המקדש בזמן הזה, אינה נתחמת רק בתוך גבולות המקדש החרב, אלא היא עובדה חיה וקיימת כיום בחלקו של הבניין - הכותל המערבי שנשאר לנו בחסד ה' בכל שנות גלותנו.

כך אמרו חז"ל במדרש: רבי אלעזר אומר, לא זוה השכינה מתוך ההיכל שנאמר 'היו עיני ולבי שם כל הימים', וכן הוא אומר: 'קולי אל ה' אקרא ויעני מהר קדשו סלה' - אף על פי שהוא חרב הרי הוא בקדושתו.. אמר רבי אחא לעולם אין השכינה זהה מכותל מערבי שנאמר 'הנה זה עומד אחר כתלנו'.

בזוהר הקדוש מציאנו הוספה משמעותית על כל הנ"ל: 'אמר רבי יהודה: מעולם לא זוה שכינתא מכותלי דמערבא דבי מקדשא [=מהכותל המערבי של בית המקדש] דכתבי: 'הנה זה עומד אחר כותלנו' - והוא ראש אמונה לכל עלמא [=לכל העולם]".

הכותל המערבי הוא מקור האמונה והשראה לנוכחות הבורא בעולמו

יש כאן הגדרה נפלאה לעניינו של הכותל המערבי. הוא אינו רק כותל תפילה ודמעות עולמי - שנוכחותו מזכירה לנו בערגה את עברו המפואר של עמנו, אלא הוא 'ראש אמונה' כלומר, ראש המקומות שבו נמצא מקור האמונה וההשראה העולמית לקיומו של בורא עולם והשגחתו על עולמו.

מעתה, נוכל לשאוב נחמה גדולה בקולו של הנביא ישעיהו המנחם אותנו בשם ה' בכפליים: "נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם", פעמיים נתחזקו, נתחזקו נחמה אחת שהמקדש ישוב להיבנות בהדרגה, ונתחזקו נחמה נוספת, שגם עכשיו - עוד קודם בניינו השלם של המקדש, תמצאו בכותל המערבי - את הנחמה והתקווה לכל משאלותיכם, כי כבר הבטיחנו ה' שיהיו 'עיני ולבי שם כל הימים'.

עניינו ראוות בהשתאות כבר אלפי שנים את קיומה של נבואת הנחמה הזו בעובדה מופלאה ביותר. אין ולא קיים אחד מכל באי הכותל המערבי, רבותינו נקני' העולם, יהודים מכל שדרות העם, בני ברית ושאנים בני ברית, מלכים נשיאים ושרים מכל קצוות תבל - אין מי שבקרבתו אל הכותל והנגיעה באבניו הקדושות, אינו מתמלא אמונה חושית באלוקי ישראל - כשהרגשה של ממש ממלאת את ליבו ש'הנה זה עומד אחר כותלנו'.

הכותל המערבי הוא אפוא, מקור נחמתנו העיקרי, בהיותו מעניק עד היום הזה לכל הבאים בשערי - עד אמונה, נחמה, ותקווה גדולה, עד שכאמור מתקיימת בצילו - במקביל לאבל על חורבנו - נחמת הנביא ישעיהו בה פתחנו: 'שישו איתה ממש' - שישו איתה בזמן הזה-עם האמונה שממלאת את ליבכם בבואכם אל הכותל המערבי - כל אהביה.

מה עושים?

מדור הלכתי

עמוד 2

סיפור אהבה

נחמדים מזהב

עמוד 3

עבודה זרה

מנהג הקהילה

עמוד 4

סוג א'

אלומת אור

עמוד 4

המנכ"ל מדבר

מח ולב

עמוד 7

אבנים מדברות

חלקי בעבודתי

עמוד 8

חלקי בקהילתי

תשלוח קבלה לסעיף 46

תשעה באב שחל ביום ראשון

השבוע אנו מביאים בפניכם מקבץ הלכות הנוגעות לשבת קודש ויום ראשון הבאים עלינו, בנוגע לצום תשעה באב.

שאלה: מהי ההנהגה הנכונה בנוגע לאכילת סעודה שלישית? האם יש מאכלים שיש להימנע מלאכול אותם, או הגבלות אחרות?

תשובה: אין הגבלה בסוגי המאכלים שאפשר לאכול, כולל בשר ויין, אולם הפוסקים כתבו שלא לסעוד סעודה זו עם חברים וידידים, אלא רק בחיק המשפחה הרגילה.

שאלה: המעבר בין שבת לצום נראה לי קצת מוזר. ממתי בעצם מתחילים ההלכות של הצום? ממתי צריכים להפסיק לאכול, להוריד בגדי שבת, להחליף לנעלי תשעה באב וכן הלאה?

תשובה: משקיעת החמה אסור לאכול לשתות ולרחוץ רחיצה של תענוג, לכן יש לסיים את אכילת סעודה שלישית כמה דקות לפני השקיעה. שאר הנהגות האבלות כגון חליצת הנעליים ושייבה על כיסא נמוך, עדיין לא נוהגים משום קדושת השבת. לכן גם אחרי השקיעה אפשר לשבת על כיסא רגיל ולהישאר לבוש בבגדי שבת.

מיד בצאת הכוכבים אומרים 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' ואז מתחילים לנהוג את כל ההלכות של תשעה באב. זה הזמן בו מחליפים את בגדי השבת, חולצים את הנעליים ונמנעים מלשבת על כיסא גבוה.

אין להדיח את הכלים של שבת במוצאי שבת, אלא יש להמתין עד אחרי חצות של יום ראשון, משום שאסור לעסוק בתשעה באב במלאכה שמסיחה את הדעת מהאבלות.

שאלה: ידוע לי שבדרך כלל נשים לא עושות הבדלה, אלא מקפידות לשמוע הבדלה מאיש. מה הדין באשה שלא צמה בתשעה באב

בשנה זו, האם ואיך עליה לעשות הבדלה לפני שהיא אוכלת? מה באמת הסיבה שנשים מקפידות שלא להבדיל בעצמן?

תשובה: אשה שלא צמה בשנה זו בתשעה באב, צריכה להבדיל על הכוס לפני שאוכלת, וכמו בכל מוצאי שבת שאסור לאכול לפני שמבדילים על הכוס. מכיוון שנשים נוהגות שלא לעשות הבדלה, [ראה הרחבה למטה] העדיפו הפוסקים שבעלה יבדיל בעבורה ויתן

תשעה באב
צילום אילוסטריציה: ברוך יערי

ליד קטן לשתות את היין [ואם אין שם קטן, תשתה היא מיין ההבדלה], ואם אי אפשר לעשות כן יכולה להבדיל ולשתות מן היין, כבכל מוצאי שבת שבו אין לאשה אפשרות לשמוע הבדלה מאחר, שכן צריכה לנהוג.

כאן המקום לציין שהביאור הלכה פסק שאשה לא מברכת לעצמה ברכת 'בורא מאורי האש' משום שיש ספק אם היא בכלל חייבת בברכה זו, ולכן כאשר יוצא לאשה להבדיל לעצמה [בכל השנה, ולא דוקא במוצאי שבת זה] היא מדלגת על ברכת בורא מאורי האש.

שאלה: מה ההלכה בנוגע לברכת 'בורא מאורי האש'? ראיתי שיש המורים לברך ברכה זו בבית הכנסת ויש הנוהגים לברך אותה

בבית. מהי הדרך הנכונה?

תשובה: ברכת 'בורא מאורי האש' נתקנה אך ורק במוצאי שבת, ולכן בשנה זו שמבדילים על הכוס רק ביום ראשון בלילה לא נוכל לברך אותה עם ההבדלה, וכתבו הפוסקים שיש לברך אותה בבית הכנסת קודם קריאת מגילת איכה [משום הפסוק 'במחשכים הושיבני']. אולם מכיון שנשים לא מברכות ברכה זו בעצמן מחמת הספק, וכפי שהתבאר בתשובה הקודמת, יוצא שאם כל הגברים יברכו ברכה זו בבית הכנסת, נשות המשפחה יישארו ללא ברכה זו, ולכן ההוראה היא שאחד מבני הבית [האבא או אחד מהבנים הגדולים] יברך על הנר בורא מאורי האש בבית בשביל להוציא אותן ידי חובה.

שאלה: בנוגע לאיסור רחיצה בתשעה באב, האם שטיפת הפה נכללת בכלל איסור זה? אם כן לי ואני מזיע, האם מותר לי לנגב את הפנים במגבון לח?

תשובה: שטיפת הפה הותרה בשאר צומות [דהיינו, הצומות הקלים יותר מתשעה באב] במקום צער, ורק צריכים מאד להיזהר שלא לבלוע בטעות מעט ממי השטיפה, והעצה לזה היא לשטוף את הפה כאשר ראשו מוטה כלפי מטה. בתשעה באב הקילו בזה רק במקום שדעתו של אדם נטרדת מכך ויש לו צער גדול בלי לשטוף את הפה, אולם אם אין הדבר דחוף כל כך, אסור לשטוף את הפה. לגבי ניגוב הפנים במגבון מבורא בפוסקים שאם המגבון ספוג במים [בכמות של 'טופח על מנת להטפוח' שפירושו שמי שנוגע במגבון נרטבת לו היד באופן שכעת ידו יכולה להרטיב דברים אחרים שנוגע בהם] אסור לנגב בו את הפנים, אולם אם המגבון אינו רטוב כל כך, אלא רק לח באופן שזה מרטיב מעט ומרענן את הפנים, מותר לנגב בו את הפנים בתשעה באב.

מעניין לדעת

מדוע נשים נוהגות שלא לעשות הבדלה?

ישנם דעות שאשה לכתחילה לא עושה לעצמה הבדלה משום השיטות שסוברות שנשים פטורות ממצות הבדלה, ככל מצות עשה שהזמן גרמא. אולם עיקר הטעם הוא משום המנהג שנשים לא שותות מיין ההבדלה, מנהג שהביאו הפוסקים מהש"ל הקדוש. מנהג זה הוא על פי הקבלה, ולא משום החשש שיצמח לה זקן.

לאהוב ולא להסכים

במסכת יומא למדנו: "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים - מפני מה חרב? מפני שהייתה בו שנאת חינוס." חז"ל מלמדים אותנו כי על אף שבית המקדש השני עמד בתקופה של שיא רוחני לכאורה - דור של לומדי תורה, מקיימי מצוות ובעלי חסד - חרב הוא בשל קלקול מוסרי עמוק; שנאת חינוס. ושנאה זו, מדגישים חז"ל, שקולה כנגד שלוש העבירות החמורות ביותר: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

ההבנה הפשוטה היא כי חרף העשייה הדתית המרובה, נשבר שורש האחוה שבין אדם לחברו. שנאה שמקורה באגואיזם טהור, שאינו סובל את קיומו של האחר - החריבה את הבית. שונאים את הזולת לא בשל מעשיו - אלא בשל עצם היותו. תמיד הייתה בכך נחמה: אם אין אנו במעלת הדורות ההם, לפחות איננו נגועים באותה מידה של שנאת חינוס.

הנצי"ב מתאר את דור בית שני ככזה ש"היו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמם... חשדו את מי שנוהג שלא כדעתם ביראת השם שהוא כצדוקי ואפיקורס, ובאו עי"ז לידי שפיכות דמים... והקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו אלא שהולכים גם בדרך הישר בהליכות עולם, ולא בעקמומיות אף אם היא לשם שמים". כלומר, העבירה לא הייתה בכך ששנאו סתם - אלא דווקא בכך שסברו ששנאתם מוצדקת. הם חשבו שהשני סוטה מדרך ה', ומתוך כך החרימו, חשדו, והוקיעו - אך כלפי שמיא נתפס הדבר לשנאת חינוס גמורה. כי אם אין ביושר, בהקשבה, באהבת אדם - גם אם אתה פועל כביכול "לשם שמים" - הרי זו עקמומיות, ולא רצון ה'.

היכולת לאהוב גם את מי שחושב אחרת, היא התיקון לשנאת חינוס

וזו עיקר תביעתו של הנצי"ב - לא די בצדקות. נדרשים יושר. שיקול דעת, עין טובה, לב שמחפש אמת - אך גם טוב. לא למהר לשפוט, לא להחמיר בדין חברו. לשפוט בכף זכות, להאזין, להבין.

הנצי"ב מוסיף ומקביל את הדברים לאבות האומה, אשר: "התנהגו עם אומות העולם, אף עובדי אלילים מכוערים, מ"מ היו עמם באהבה וחשו לטובתם באשר הוא קיום הבריאה". דווקא מתוך עמידה מוצקה בעקרונות האמונה - נבעה מהם אהבה גדולה לכל אדם, כיוון שהכירו בערכו האנושי ובשליחותו של כל בריה.

הדברים נוגעים מאוד לדורנו. אנו חיים בדור עשיר בדעות, השקפות וזרמים - וכל קבוצה נושאת את דגל האמת. אך דווקא כאן נמדדת מעלתנו - האם אנו ישרים בדרכנו? האם אנחנו מסוגלים לאהוב גם את מי שלא חושב כמונו? האם נדע לחנך מתוך תקיפות - אך גם מתוך חום? האם נשמור על גבולות האמת - ויחד עם זאת נשמור גם על הלב?

כשאנו מתאבלים על חורבן הבית - איננו מציינים רק אסון היסטורי. אנו שואלים את עצמנו: האם אהבת האדם שוכנת בלב שמירת התורה שלנו? האם אנחנו הולכים בדרכם של האבות, היודעים לעמוד איתן באמונה אך גם לקרב, לאהוב, ולהכיל?

זוהי הדרך שיכולה לבנות שוב את בית המקדש - לב שנאמן לתורה, אך מלא באהבת הבריות. תורה שיש בה עמל, אבל גם דרך ארץ. הלכה עם יושר. לא די בצדקות - צריך גם להיות יושר.

דרישת שלום

אחת מהנהגות תשעה באב, יהיו מי שיאמרו שאחת הקשות שבהם, היא אי אמירת שלום זה לזה. קשה לבוא לבית הכנסת, ולהתעלם מהחברים. ללכת ישר ולהתיישב במקום לתפילת ערבית. גם ההליכה השקטה והחרישית לאחר התפילה, כאשר כל אחד מכונס בשלו, היא זרה לנו ומדגישה יותר מכל את מהותו של היום.

ההתכנסות פנימה אל האבלות, ואל תהומות הצער והיגון, היא עבודת היום. גם אם אנחנו לא מסוגלים להבין מה איבדנו, ועד כמה חורבן הבית משפיע על כל היבט בחיינו, נדרש מאיתנו להתנהג במנהגי אבלות, בכדי שאחר המעשים יימשכו הלבבות. שנזכור את האסון שקרה לעמנו, ואת הצניחה החופשית שלנו מרום מעלתנו בירושלים משוש כל הארץ, אל עומק החושך של הגלות והצער האיום של שכונתא בעפרא.

כשכולם מאירי פנים ושלום - שלום, קשה להתחבר לצער על חורבן בית מקדשנו. האבלות דורשת את ההיבדלות איש מרעהו, כי הכוח של הקהילה הוא אדיר. אנחנו נוכל ללמוד מכאן, עד כמה אנחנו יכולים להתעלות ולהתרומם בזמני שמחה ועבודת ה', בזכות הקהילה והחיבור החברתי. די אם נזכר בימים הנוראים המצפים לנו בעוד פחות מחודשיים, ובחיבור העוצמתי המלווה אותנו החל ממוצאי שבת של סליחות ראשונות, ועד לדבוקות המעגלים בריקודי השמחה של שמיני עצרת.

נתחזק בדאגה איש לרעהו, באהבת חינוס ובדרישת טובה וברכה לחברינו וידידינו, ובזכות החיבור המשמעותי והקרוב, לא נדע עוד ריחוק והבדלה, וה' ימחה דמעתנו וחרפת עמו יסיר.

קריאה מחכימה
המערכת

חלקי בתרומתי

חרדי עובד-חבר הקהילה.
חזון הקהילות של 'חלקי בקהילתי'
רואה את הצלחתה של כל קהילה
בתרומתו האישית של כל אחד מהחברים
להצלחת הקהילה. לכל אחד יש יחודיות משלו
שאותה הוא צריך לתרום לקהילה.

ככה מרגישים חלק. ככה מרגישים משמעות. ככה מרגישים קהילה

תגיד חבר, מהי תרומתך האישית בקהילתך?
חברי הקהילה

מוקד קהילות: 02-6260115 ©

עבודה זרה - אז והיום

אינה דומה עבודה זרה של אור כשדים לזו של וורמייזא, הא כיצד?

היא עדיין עומדת במבחן ההשקפה, על פיו לפעמים גוי הוא רק גוי כפרפראזה לסיגרו של פריד. זו ליבת הד.ג.א היהודי: להשתנות, ליצור חלופות, ולהדק היטב את הגדר, חותם בתוך חותם.

עד שישב ה' את שבותנו, אנו חיים במציאות זו. עלינו להיבדל מהאומות, אך להידבק באחינו ישראל ולא להפעיל כלפיהם את חדות האבחנה המופנית כלפי גוים. כלפי יהודי אחר, איננו מגדירים את עצמנו על דרך השלילה. אלה ברכב צבאי, אלה ניצבים כנגד סוסי המשטרה אך כולנו בשם ה' אלוהינו נזכיר. העמלים והחובשים, הממלכתיים והנטורים, נהרא ופלגא ופשטיה. ימים נוראים אלו, שבים ומזכירים לנו את חובתנו ההלכתית "לחמול כל אחד מישראל כגופו", ומי יתן וישוב אל עליון דברים להווייתן.

gonenzik@mail.tau.ac.il

בשורות הבאות לא אעלה את ירושלים על ראש שיחתי, ואבחר לנפשי להשתתף על חורבנה, בפריזמה שונה - של מסכת ע"ז הנלמדת בדף היומי.

באשכנז הקדומה לא למדו כלל את מסכת ע"ז, כפי שמעיד רש"י בתשובה שפ"ב. גם כשעסקו בה, היו טרודים רבותינו באשכנז ובצרפת להתיר את איסוריה בשלל היתרים: "מנהג אבותיהם בידיהם", "משום איבה", "אינם בקיין בטיב ניסוך", "דרכי שלום". איסור לפני אידיהן, כבר אינו נוהג ומותר למכור לגוים כלי נשק, לאכול מפתן ושמן, ואולי המשמעותי מכל - לסחור בסתם יינם.

פתלתלה דרך העבודה זרה ונושקת תנדר לדרך היהדות. המצבה אהובה אצל האבות, אך שנואה לבניהם עקב שימושה לע"ז. דעת המורה לנבוכים ידועה, כי הקרבנות הותרו לעם ישראל, שלא הורגלו בעבודה שאינה כוללת זביחה. עובדים ע"ז, רק באחת מארבע עבודות המקדש: זיבוח קיטור ניסוך והשתחוואה. ואיסור תקרובת ע"ז נוהג רק במינים הקרבים לגבי מזבח.

הסיבה לקשר ע"ז מקדש הוא הגדרתו;

עבודה זרה הגדירה גם את היהודים, על דרך השלילה. "אנחנו לא עובדי ע"ז". אמנם, האדם מחפש משמעות חיובית שבאה לידי ביטוי בדמות בית המקדש אליו נשא היהודי את עיניו. שתי קצוות אלו - החיובי והשלילי, האהבה והשנאה, היוו מסגרת להגדרה העצמית היהודית.

אך מתוך קטסטרופה היסטורית שהחריב נבוכדנצר מלך בבל את ירושלים וגלה ישראל מארצו היטשטשו הגבולות אלו. לא נותר מקום קדוש לשאוף אליו, ולא נותר מישהו לשנוא. זוהי שקיעת הפוליטאיזם הגורס ריבוי אלילים, ועליית ההכרה באל אחד. מסכת ע"ז כבר לא היתה רלוונטית לוורמייזא, רק כשריד היסטורי לע"ז קדומה. השכן הנוצרי של היום-גאסה אינו עובד עבודה זרה, אולי רק בשיתוף - כדעת ר"ת - שהותר לגויים.

כעת נדרשנו לייסד מקום קדוש חלופי - "מקדש מעט", אותו הגדירו חז"ל כקדוש ואסמכוהו אקרא, לכן עד חורבן בית ראשון, אין אנו מוצאים חורבות בתי כנסת - הוא עוד לא הומצא. במקביל, נאלצנו לחדד את הגדרת הגוי, ממנו אנו מצווים להתרחק. זו הגדרה שונה מהמופיע במסכת ע"ז, אך

מחוי לקופסא

נתנאל זליקוביץ | מרצה ואיש חינוך

מחשבות על קמצא ובר

מה זה משנה מי הרעים והאשמים, ומי הטובים והצודקים

האשמים, ומי הטובים והצודקים, אם בסוף אחרי 2000 שנה עוד אין לנו בית המקדש

ועוד רעיון אחד.

קמצא הוא בארמית - חגב. עם חגב אחד אפשר להתמודד, יש בכל שדה כמה. הבעיה מתחילה כשהחגב מתרבה (ארבה) ונחילי ענק הורסים שדות, ארצות כלכלות ועמים. גם השנאה הפילוג והנקמות. לפעמים נדמה שאפשר להתמודד איתם. יש לנו בעיות דחופות יותר. הבעיה היא שלכל קמצא יש בר קמצא. ושנאה מולידה שנאה ופילוג מוליד פילוג ואז נבחילי ענק הם שוטפים ומחריבים והורסים אותנו, פשוט הורסים אותנו.

שזה לא בהכרח שם פרטי או משפחה, זה שם סימבולי שמבטא רעיון.

הצעה - קמצא פירושו קומץ - מעט. בר זה חוץ. קמצא האהוב הוא משלנו - פון אונזרע. בר קמצא, הוא לא משלנו - נישט-פון-אונזרע. קמצא יכול להתפרש גם כיד קמוצה שמחזיקה מעט. ובר קמצא מבחון.

האם פרשנות כזו יכולה לספר לנו משהו על העלילה? האם זה האדם הדחוי, שלא הוזמן אף פעם לשום מקום, ופתאום מקבל הזמנה למסיבה הכי שווה בעיר. הוא קונה עניבה יפה, מתרגש, ואז... יד קמוצה היא גם אגרוף, שמופנה כלפי בר קמצא? האם מתברר לנו החלק של קמצא בסיפור? האם המארח דחה את בר קמצא בשביל לרצות את קמצא? בר הוא הבן של, אז אולי הסכסוך הוא בכלל פרי ידיו של קמצא?

ואולי המסר החשוב של הסיפור הוא שזה לא רלוונטי. מה זה משנה מי הרעים

איך קראו לאוהב ולשונא אנחנו יודעים. אבל מי היה בעל הבית, השחקן המרכזי בסיפור? מסתבר שבסיפור הכל כך מוכר הזה יש המון חלקים חסרים. למי נעשה העוול? מי הרע כאן? בר קמצא המלשן, או בעל הבית, המבייש? ולמה הוטרד שמו, כי לשון הרע? אז למה בר קמצא? ואולי בר קמצא באמת פגע בו באופן בלתי נסלח, והסירוב למחילה מובן? האם זו הסיבה שחכמים שתקו? למה העבר קרא לבר קמצא? טעות אנוש? ניסיון לפיס? נקמה בבעל הבית המרושע? או סתם מעשה קונדס? מדוע חכמים שתקו, האם פחדו מבעל הבית? למה בר קמצא הגיע בכלל לסעודה הזו? מתוך רצון להתפייס? להשתתף באירוע יוקרתי? וקמצא, יש לו חלק בסיפור, או ששמו שורבב שלא באשמתו בכלל?

תפתחו רגע את רשימת אנשי הקשר שלכם, כמה יוסי יש? ויהודה? חפשו קמצא. אין. שם מוזר, לא תמצאו כמוהו בש"ס כולו. אז שניים? גם אוהב וגם שונא? אני מניח

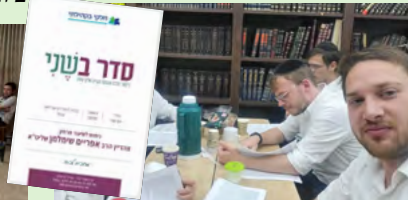
נתת דברך לשיעורים

גם בימי האבלות על ירושלים, מוסיפים בקהילות חלקי לשקוד על התורה ועל העבודה. בקהילות רבות, מזמינים רבנים מיוחדים למסור שיעורים ייעודיים ברוח התקופה. כמידי שבוע אנו מביאים בפניכם מספר דוגמאות נבחרות.

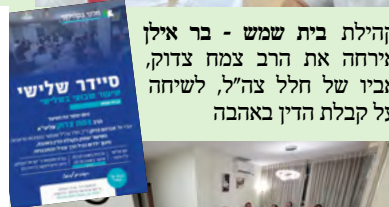
בקהילת נוף כינרת, מסר הרב זאב אברמוביץ שיעור בהלכות תשעת הימים

בצפת, האזינו חברי הקהילה לשיעורו של הדיין רבי אפרים שימלמן

בליל שישי הקבוע של קהילת 'העמלים' בקוממיות, שילבו גם סעודת הילולא לרש"י ביום פטירתו

בקהילת לב דוד שבנתיבות, מתחזקים ומתנתקים לחלוטין מהסלולארי, בזמן הלימוד.

קהילת בית שמש - בר אילן אירחה את הרב צמח צדוק, אביו של חלל צה"ל, לשיחה על קבלת הדין באהבה

ברמת בית שמש א' לימד הרב מנחם מנח, איך מנחילים את אבלות הבית לדורות הבאים

מחולב

הרב יהושע רוט | תנכ"ל חלקי בקהילת

אנשים אשר רוח בהם

להכיר היטב את יזמי הקהילות, וחבריהן בכל אתר ואתר. קשה להפריז בהתפעלות העצומה אותה אני מרגיש, מול כל הקהילות, המביאות לידי ביטוי כל אחת ואופייה השונה, כל אחת וצרכיה המגוונים, ואתגרים המשתנים לפי התקופה והעת. כשמכירים את הקשיים וההתמודדויות שנכפו לעיתים, על הקהילות, ובעיקר על מנהיגיהן אצילי הנפש ובני המעלה.

לא נותר לי אלא לומר להם, שמאציהם לאגד ולהתאחד בזמנים משתנים ומורכבים, נושאים פרי והם הדבק של הקהילה המתאחדת גם בזמנים כאלו. כי אז גם בזמנים קלים ונוחים יותר, ניכרת תרומתו של כל יחיד לכלל, ולשלם הגדול יותר תנועת חלקי בקהילתי, והיא נשמרת וניכרת.

יהי רצון שזוכה יחד להשפיע טוב לכולם, ולהרבות כבוד שמים בעולם.

תנועת חלקי בקהילתי חרטה על דגלה את עולמם של בוגרי הישיבות העובדים, אך גם ציבור זה הוא מגוון. אין קהילה דומה לחברתה, ומי שמצוי בעולמן של קהילות חלקי, מתפעל מהגיוון הגדול, החונה תחת דגל התנועה הקדושה.

זה לא בטעות, אפשר אפילו לומר שזה ככוונה. אנחנו לא עדר כבשים. אנחנו שונים ולכל אחד מאיתנו יש תפקיד שונה. אבל, וזה אבל חשוב מאוד, יש משהו אחד שמשותף לכולנו. אנחנו מתאחדים סביב לימוד תורה. לא בנושא אינטלקטואלי, אלא כתורת חיים. התורה שלימדה אותנו לאורך הדורות איך להיות נכון כעבדי ה' ושמרה על קיומנו כעם. התורה היא סלע קיומנו כעם וסוד הישרדותנו לאורך הדורות. והיפוי הוא, שגם בסלע הזה, יש לכל אחד את שלו ואין אדם לומד אלא היכן שליבו חפץ ומורב שליבו חפץ.

מתוקף תפקידי בשנתיים האחרונות, זכיתי

"איש על מחנהו ואיש על דגלו יחנו בני ישראל". שלמותה של כנסת ישראל מתקיימת, כאשר כל שבט מקיים את ייעודו ושומר על ייחודיותו. השכינה שורה בתוככי עם ישראל, בדיוק באמצע, כמו בדור המדבר בו כל שבט התאפיין בתכונות ייחודיות לו, וחלק מסוים ומוגדר בעבודת ה' שלו. לכל שבט היה גם דגל משלו, שסימל את מעלותיו הפרטיות, ואת תרומתו המיוחדת לכלל. הדגלים הקיפו את המשכן, שעמד באמצע המחנה, ובו שרתה השכינה.

משחרב הבית, ודודנו חמק עבר, גלינו מארצנו, ואין לנו עוד גילוי שכינה. נהיה פירוד, ואנחנו יושבים בחושך, בהסתר פנים ובגלות. אין זו רק גלות גיאוגרפית בה התרחקנו מעל אדמתנו, אלא גם גלות רוחנית של טשטוש ובלבול רוחני. אך המסגרת של כלל ישראל המורכב מיחידים רבים התורמים כל אחד בדרכו, על פי מעלותיו ותכונותיו הייחודיות, נשארת תמיד כצורתו של מחנה ישראל.

והיו עיניך רואות

הילדים צריכים לראות אותנו שם. לא רק קוראים קינות, אלא מקוננים

שקט, לא לדעת. הילדים לא צריכים לראות אבא שתמיד חזק ומתפקד. גם אבא מרגיש גם לאבא חסר.

ואולי הכי חשוב, לנסות ולעשות את זה ביחד. עשר דקות שקטות. נר קטן. שיר איטי. קינה אחת. אפילו בלי להסביר. פשוט לשבת לידם, לכאוב איתם.

הם לא יזכרו איזה קינה בחרת לקרוא איתם, אבל הם יזכרו שהיה יום אחד בשנה שאבא ישב על הרצפה, היה שקט, ולא ניסה לברוח מהחסר – אלא פשוט היה איתו.

זה חינוך. בלי מילים. בבניין ירושלים ננוחם.

יתחברו. אבל אם יש רגע אחד שבו אתה עוזר ומרשה לעצמך להרגיש, עצב, ריקנות, געגוע ואולי אפילו תסכול, אין ספק שהם ירגישו את זה.

תשעה באב הוא יום קשה לא בגלל הצום. הוא מאלץ אותנו לעצור. אנחנו רגילים לרוץ, להספיק, להיות בשליטה. ופתאום, יום אחד בשנה, הקב"ה מבקש מאיתנו לעצור. לא לתפקד. פשוט לשבת עם מה שחסר. לא לכולנו קל להתחבר לרגש של אבלות על חורבן שמעולם לא חוונו, אבל דווקא מהמקום הזה של ריחוק, יכולה לבוא אמת.

מה אפשר לעשות? לא להעביר את היום. לשבת קצת. לא למהר לחזור לטלפון. לתת לשקט מקום. אם קשה לך, תגיד. אם זה רחוק ממך, תשתף. ילד ששומע את אבא שלו אומר, "אני לא תמיד מבין מה בדיוק נחבר כי אף פעם לא היה לי את זה, אבל אני מרגיש שחסר לי משהו", מקבל רשות גם להרגיש בעצמו. זה בסדר להיראות קצת עצוב, להיות

אחד העקרונות החינוכיים הפשוטים ביותר, הוא שילדים לומדים בעיקר ממה שהם רואים את המבוגרים בחייהם עושים, יותר ממה שהם אומרים. לפעמים, מבט אחד שקט, דמעה אחת, שתיקה בזמן הנכון, משפיעים על ילד הרבה יותר מאלף מילים.

תשעה באב הוא בדיוק היום בו אבא יכול לחנך, אפילו בלי לפתוח את הפה.

רוב הילדים לא באמת מבינים את המשמעות של תשעה באב. זה יום ארוך, שקט, חם (בדרך כלל), מלא קינות בלשון עתיקה ולא מובנת. הם לא תמיד שואלים את עצמם מה נחבר ומתי (כי הם כבר יודעים...), ולא מתעניינים יותר מדי בקינות (זה מידי ארוך...). אבל הם כן שמים לב אליך. איך אתה נראה, מה אתה משדר, מה אתה מרשה לעצמך להרגיש. הם לא שומעים אותך, הם קולטים אותך.

זו אולי הנקודה הכי משמעותית בחינוך ביום הזה. אם אתה מקיים את ההלכות והמנהגים כי צריך, אבל לא באמת נוגע בזה, הם לא

לילדי חלקי

מנדי פרומר

חידות לכל המשפחה לשולחן שבת

לע"נ ר' שמואל בן ר' דב ודבורה בת אברהם שמואל הכהן

- א. גבול ארץ ישראל מגיע עד אליו, והוא עובר בין השאר בסוריה ובעיראק
- ב. אחת הערים שנמצאות בבשן
- ג. גם בעם הזה צָנָה ה' לא להתגרות ולא לצור אותם
- ד. איך נקראת עיר שאינה בצורה ואינה מוקפת בחומה, אלא פתוחה?
- ה. שאלה לשבת חזון: במה יפדו שביה של ציון?
- ו. מילה נרדפת ל"עיר"?
- ז. כך נקראים הענקים
- ח. מה לא השאירו בני ישראל כשנלחמו מול סיחון מלך חשבון ומול עוג מלך הבשן?
- ט. באיזה אורך הייתה מיטתו של עוג מלך הבשן?

- א. מה המרחק (המקורי...) מהר סיני לקדש ברנע?
- ב. כיצד נקרא המוט שבשערתו נועלים דלתות?
- ג. חבל ארגוב הגיע עד לגבולו של איזה עם?
- ד. בפתח פרשתנו, באלו מילים (שנראות כשם של מקום) רומז משה רבינו על חטא העגל?
- ה. לפי המסופר בפסוק, סיחון לא אבה...?
- ו. ובאותו פסוק, מה צָנָה ה' לעשות לסיחון עצמו?
- ז. איך העמונים קראו לענקים?
- ח. את האזור הזה (וכל עריו) נתן ה' לראובני ולגדי
- ט. מה היה קשה למשה לשאת לבדו?
- י. באיזה מקום יצא סיחון להילחם בישראל?
- כ. מה שמו של העם שהשמד את יושבי חצרים, והתיישב שם תחתם (רמז: משהו שיש בבגדים...)?
- ל. אחיינו של אברהם אבינו, בניו קיבלו את ער ירושה
- מ. באיזה עם אמר ה' לבני ישראל שלא יתגררו?

א' ל' י' ע

ע' א' ל' י' ע

ז' א' ל' י' ע

י' א' ל' י' ע

8' א' ל' י' ע

ז' א' ל' י' ע

9' א' ל' י' ע

5' א' ל' י' ע

ז' א' ל' י' ע

י' א' ל' י' ע

01' א' ל' י' ע

6' א' ל' י' ע

91' א' ל' י' ע

51' א' ל' י' ע

61' א' ל' י' ע

81' א' ל' י' ע

02' א' ל' י' ע

61' א' ל' י' ע

81' א' ל' י' ע

21' א' ל' י' ע

27' א' ל' י' ע

17' א' ל' י' ע

17' א' ל' י' ע

17' א' ל' י' ע

בנין אב

”
**הקשר בין תשעת הימים
 הראשונים להמשך
 החודש, הוא בנין אב**

כולם רוצים לחיות את חייהם בשלווה, כולם יודעים שהמערכת דפוקה, אבל נאמנים לרעיון בסופו של דבר, וכולם כולם ייחלצו לעזרה בלי לחשוב פעמיים כשייפגשו ביהודי נתון במצוקה.

אולי זה התיקון של חודש אב, בו נחרב הבית על שנאת חינוס. אולי אנחנו לא כאלה גרועים כמו שאנחנו נוטים לחשוב, ובסופו של דבר כן אוהבים את זולתנו. טוב, אולי אוהבים זו מילה מוגזמת, אבל די מחבבים בתכל'ס. כן, 'מחבבים' נשמע לי כמו הגדרה שגם ציניקנים, שונאי בריות וחובבי עקיצות, יסכימו לקבל בשעת רצון של בין ערביים - בין הזמנים, כשרוח טובה המנגל של החפלה הרעשנית לידנו. לא, מה?

טוב, נסחפתי.

המשורטטים להפליא, ולפגוש את כל מי שלא כמונו. במניין מנחה ליד המלחחות בחוף, או במדשאות של הפארק הלאומי, כמעט אף אחד לא כמוני בדיוק, והנוסח השולט הוא אף פעם לא הנוסח שלי. עזבו נוסח, מתעקשים להתפלל מנחה וערבית בזו אחר זו, מוחקים לי את המוסד המפואר: 'בין מנחה למי'רב' על שלל הנאותיו ושיחותיו המרתקות.

מניינים של תפילת מנחה, הם לא הסיפור הגדול של חודש אב. אפשר להתפלל ולהמשיך הלאה. מה קורה כשאנחנו ממש מתכנסים תחת אותה קורת גג, ביישוב הצפוני בו נמצא הצימר, בבית המלון של הנופש המאורגן, או בעיירת הסקי של הנופש הכשר - למיטיבי לכת עובר ושב - שבינינו. בכל זאת יהודים, אז בסוף מתחילים לדבר, מגלגלים שיחה, שוטפים דיבור. ופתאום קורה הנס, כל פעם מפתיע מחדש. כי מסתבר שאנחנו דומים יותר מאשר שונים. הורים אוהבים את ילדיהם, עד כלות. בקאפעטע, בחולצה צבעונית, ואפילו בפראק. ניצוץ נדלק בעיניים, כשהם מדברים עליהם, ואי אפשר לעצור אותם כשהם מפרטים את מעלותיהם.

תשעה באב של הילדות, היה יום עצוב ומזור. אנשים שקטים בבית הכנסת, מעט אורות דולקים, והמנגינה החרישית של איכה. בחזור ממעריב אפילו השכן טוב הלב שתמיד מאיר פנים, ומקדים שלום גם לילדים, הולך עם הראש באדמה. אבל כשהשמש זורחת בבוקר, ולא צריך ללכת לחיידר, החופש מדגדג בקצות האצבעות של הרגליים, כמו החול בחוף הראשון של הקיץ.

השער אל החופש, מעולם לא היה תמוה יותר, גם לא בשנות הישיבה כשהחופש כבר נקרא בין הזמנים, ואת מגילת איכה קוראים בישיבה. בכלל - סופזמן הוא עניין מורכב, כמו סוף זמן אלול שחל ביום צום, ושוב המעבר לבין הזמנים, תלוש ולא קשור בכלל. מכל סופי הזמן, רק ראש חודש ניסן הוא ההגיוני, אחרי שבועיים של אפטר פורים, וריחות אביב שנישאים ברוח.

אולי יש קשר כלשהו, בין העבודה שלנו בימי בין המצרים, לבין הזמנים שמגיע אחריהם. אם זה מנחם מישוה, והיה זה שכרי. חודש אב, מספק לנו הזדמנות לצאת מהקונכיית שלנו, ממעגלי הזהות

חלקי בארץ החיים

ברוך יערי

בְּלִיל זֶה יִבְכּוּ
 וַיִּלְלוּ בְּנֵי

ירושלים.
 ליל תשעה באב, תשע"ח

מו"ל: חלקי בקהילתי
 יזמות קהילתית תורנית.
 מייסד: הר"ג ברוך צבי גרינבוים
 עורך: אהוד בן יהודה

כותבים קבועים:

הרב אפרים קרלינסקי, הרב דב הבין, הרב שלמה ליפשיץ,
 הרב זאב קצנלבון, הרב נתנאל זליקוביץ,
 הרב עלי מורגנטרן, הרב יעקב שאפנס, ברוך יערי
 עיצוב גרפי: נמיק פרסום, עיצוב גרפי: מירי 054-8420999

חלקי בקהילתי

חלקי בקהילתי:
 רחוב קה"ת 14 ירושלים

מרכז מידע ארצי:

02-6260115

chekli.co.il

helkioffice@gmail.com

חרדי עובד ומרגיש לבד?
 'חלקי בקהילתי' - תרגיש בבית

חלקי בקהילתי 02-6260115

נגיעות ורשמים - חורבן ותקומה

**עומדים במקום בו עמדו
אבותינו, ונשטפים בזרם
מחשבות... אבל ושחוק
משמשים בערבוביה**

פיסת אדמה את הקודש הטמון בה, ולא את השועל ההולך עליה. אולי כאן ממש הוא עמד מביט ושחוק, כאן עמדו חבריו, עומדים ובוכים.

ואנחנו עומדים כאן יחד דורי דורות אחר כך, לא בוכים ולא שוחקים כלפי חוץ, אך מעמדנו מבטא את אותו שחוק ואת אותו בכי. את השחוק הנפלא, שמבטא את נס העמידה של עמנו, אשר דורי דורות אחר החורבן עדיין משווע מתי 'בנה המקדש!!!' עם קדוש ששום דבר לא יגרום לו להתפוגג, עם שממשיך לדרוש את ציון חרף הגלות הארוכה.

רגע לפני הסוף עומדים לפני שער הכותנה הסגור. עומדים הכי קרוב שאפשר ואומרים יחד פרק תהלים... בלי מחשבה מכוונת אני פוצח בשיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'... ממעמקים? והרי

אני בראש ההר!

אני בראש ההר אך הדלת סגורה, אני בראש ההר ואני טמא ולא יכול לגשת אל הקודש. אני בראש ההר וההר נמצא ביד זרים! אכן - ממעמקים קראתיך ה'!

ממשיכים מעט והנה אור גדול פורץ. האור המאיר תמיד מהכותל המערבי, שוקק חיים. השריד שנשאר לנו לפליטה ובו בחר עם ישראל להתפלל משך שנים רבות, שם רואים רק את צחוקו של רבי עקיבא. שם רואים את החזון ההולך ומתגשם. לאט אמנם, אך נראה כעומד להתרחש בקרוב, הרחבה שוקקת חיים, עם ישראל משווע לאלוקיו שיבנה את בית המקדש במהרה בימינו, אמן!

של העבר, העבר כאילו קם מול עיניי, המשיניות מתעוררות לתחיה. ההלכות, התיאורים שעד כה היו עלי ספר הופכים בבת אחת למציאות קיימת. הנה כאן ממש, הילכו אבות אבותי עולי הרגלים שזכו לדרך בבית המקדש.

משם אנו ממשיכים לסובב סביב שאר הכתלים. אל הכותל הדרומי והמזרחי, ומשם אל הכותל הצפוני, יותר מדויק אל השערים, שם אנו מרגישים תחושה אחרת. השערים סגורים. גם אל השער הפתוח השוטרים לא מרשים להתקרב, ואל שאר השערים אנו מתקרבים ביראת כבוד, ברוממות, ברטט של קדושה. חוששים להיכנס למקום אליו אסור להיכנס. יש שמעזים להתקרב ולהציץ דרך החור...

אני לא מעז, חושש פן ידרכו רגליי במקום אסור. חושש גם לראות מקרוב את הזרים הנמצאים במקום הקודש. לא יודע אם אני מסוגל לראות את הקודש מחולל כל כך. שוב חוויה מעורבת, מצד אחד אני חש כעולי הרגלים הזוכים להיות ממש קרוב, ליד קודש הקודשים, אבל מרגיש יותר כמו עולה רגל טמא, מבחינתי מעבר לשער הסגור יש בית מקדש... אך אם אציץ שם בחור הקטן, אראה את החורבן, והחלום יעוף. אני מביט על חבריי היקרים שניגשים ומציצים בחור הקטן, ורואה בהם פרץ של קדושה, הם מבקשים לראות את המקום הקודש. כמה יופי יש בהצצה הזו, ניצוצות של קדושה מתעוררים ומאירים.

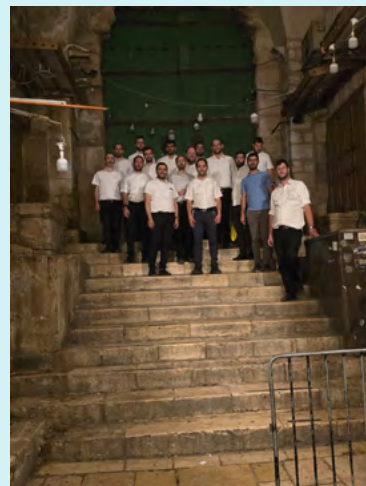
חוויה של קודש. רצון להגיע אל הקודש מעורב בפחד מחילול הקודש. שוב ערבוב של חורבן וחיים. שוב עולה התיאור של רבי עקיבא וחבריו, הם בוכים והוא שוחק. אולי גם שם חבריו של רבי עקיבא חששו מלהביט, הם חששו מלראות עוד שועל, ורבי עקיבא רצה דווקא להציץ, לראות את הקודש. במבטו האופטימי ראה בכל

השבוע, אנחנו מדלגים על פרק מיומן המסע של הרב ליפשיץ בקהילות ארה"ב, לטובת יומן מסע מסוג אחר

בשבוע שעבר יצא הרב עם בני קהילתו מבני ברק, לסיור בסביבות הר הבית, לאחריו כתב הרב את השורות הבאות

אנו יוצאים לסיור בחלק הדרומי של הכותל המערבי, במתחם הגן הארכיאולוגי. שם רואים את החורבן, את האבנים הגדולות שכאילו נפלו זה עתה מן הכותל, ועומדות כגל אבנים שאין לו הפוכין. בשאר הרחבה נשארו שאריות של חיים, מקוואות, חנויות, בתים, חורבן שמכיר שהיו כאן חיים. זה לא רק כותל, זה כותל שרואים בו את החיים ואת החורבן.

אני עומד בשתיקה מול גל האבנים הללו, וחושב על הרומאים הרשעים איך העזו לגעת בכותלי הר הבית הקדושים ולהפיל את אבניהם. הדמיון שלי רץ בתנועת רצוא ושוב, ובתנועה הפוכה אני רואה בעיני רוחי את החיים שהיו כאן, את המקוואות של עולי הרגלים, את החנויות, בהן מכרו

כפי הנראה טלאים לקרבן, או אולי שמן למנחות. רואה את הגדר במקווה, ומדמין לעצמי את הטהור עולה מצד זה ואת הטמא היורד מצד זה. חורבן וחיים, קטעי משניות מתערבבים זה בזה. אני חש את המערבולת הזו שמתוארת בביקורם של רבי עקיבא וחבריו, את הצחוק ואת הבכי, את החורבן מול החיים. לא רק את החיים